

Dosarul nr. 03-5/24
2-24016116-01-3-12022024

DECIZIE

25 aprilie 2024

mun. Chișinău

Complețul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ion Malanciuc
Boris Talpă
Oxana Parfeni

Grefier

Stanislav Ungureanu

Cu participarea:

Reclamantului

Alexandru Rotari

Reprezentantului pârâtei, avocatului

Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie,

constată:

Argumentele participanților la proces:

La 09 februarie 2024, Alexandru Rotari a depus, prin intermediul poștei electronice, cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

În motivarea acțiunii, Alexandru Rotari a invocat că, potrivit Legii privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, a fost instituită procedura de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și ai candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective în entitățile menționate.

La 09 iunie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a remis în adresa Comisiei de evaluare lista candidaților în vederea evaluării pentru suplinirea funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în care era inclusă și Alexandru Rotari.

La fel, reclamantul a menționat că, la 21 iunie 2022, Comisia de evaluare i-a transmis un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 05 iulie 2022, însă, având în vedere caracterul opțional al solicitării, a decis să nu răspundă la această solicitare.

La 27 decembrie 2022, Comisia de evaluare a solicitat completarea și depunerea până la 03 ianuarie 2023 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani. Termenul total oferit pentru răspuns fiind de 7 zile calendaristice

La 11 februarie 2023, a avut loc prima rundă de întrebări și solicitarea de clarificare a informațiilor, în total fiind formulate 18 întrebări, 62 de subîntrebări și 33 de solicitări de documente suplimentare. Termenul limită indicat fiind 15 februarie 2023, adică 4 zile calendaristice. Reclamantul a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La 22 februarie 2024, a avut loc a doua rundă de întrebări, care cuprindea 13 întrebări, inclusiv 25 subîntrebări și 17 solicitări de documente suplimentare. Termenul limită indicat fiind 25 februarie 2023, adică 3 zile calendaristice. Reclamantul a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate documentele solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La 03 martie 2023, a avut loc a treia rundă de întrebări, care conținea trei întrebări, inclusiv 5 subîntrebări și 5 solicitări de documente suplimentare.

Termenul limită indicat fiind 05 martie 2023, adică 2 zile calendaristice. Reclamantul a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate documentele solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

La 09 martie 2023, a avut loc audierea în ședință publică a lui Alexandru Rotari de către Comisia de evaluare. Iar, la 16 martie 2023, reclamantul a expediat benevol în adresa Comisiei de evaluare documente confirmative în privința unui cont bancar, solicitate de către Comisie, inclusiv în timpul audierilor publice, precum și a informațiilor suplimentare privind calculele aferente veniturilor și cheltuielilor familiei.

La 21 martie 2023, a avut loc a patra rundă post-audiere formată din 4 întrebări, inclusiv 11 subîntrebări și 4 solicitări de documente suplimentare. Termenul limită indicat fiind 23 martie 2023, adică 2 zile calendaristice. Reclamantul a expediat în adresa Comisiei de evaluare răspunsurile la care au fost anexate majoritatea documentelor solicitate, care puteau fi obținute în termeni restrânși sau care existau în posesia reclamantului la data solicitării.

Reclamantul a relevat că, la 30 martie 2023, prin intermediul poștei electronice i-a fost notificată decizia nr. 31 din 28 martie 2023 „cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”, potrivit căreia, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. b) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Alexandru Rotari nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

La 03 aprilie 2023, reclamantul a contestat la Curtea Supremă de Justiție decizia nr. 31 din 28 martie 2023 a Comisiei de evaluare, conform art. 14 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a anulat decizia nr. 31 din 28 martie 2023 a Comisiei de evaluare și s-a dispus reevaluarea lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

La 08 septembrie 2023, a fost reluată procedura de evaluare a lui Alexandru Rotari, iar la 13 decembrie 2023 acesta a recepționat notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase. La 18 decembrie 2023, la solicitarea reclamantului, acestuia i s-a acordat acces la materialele evaluării reluate, conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022. Iar, la 19 decembrie 2023, a fost transmis răspunsul la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, prin care reclamantul a refuzat să participe la audiere și a solicitat să fie evaluat în baza cererii sale, având în vedere argumentele din răspunsul la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase din partea Comisiei.

Reclamantul a menționat că, la 06 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice i-a fost notificată decizia Comisiei de evaluare nr. 7 din 12 ianuarie 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, prin care Comisia constatat că are

dubii serioase, conform art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. b) și d) din Legea nr. 26/2022, cu referire la dezechilibrul de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021, dubii care nu au fost atenuate de către candidat.

Recalmatul a considerat decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 a Comisiei de evaluare ca fiind ilegală și pasibilă de a fi anulată, iar constatările Comisiei viciate.

Pe marginea corespunderii la criteriile de integritate etică, reclamantul a invocat că, prin prisma Legii nr. 132/2016, instituția cu atribuții de exercitare a controlului averii și al intereselor personale, al controlului privind respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, precum și de constatare și sancționare a încălcărilor regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor este Autoritatea Națională de Integritate.

Astfel, competența de constatare a faptului încălcării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor îi este atribuită Autorității Naționale de Integritate și/sau, după caz, instanței de judecată, dar nicidecum nu Comisiei de evaluare, care este abilitată să solicite informații de la autoritățile competente, care ar permite evaluarea candidatului pe marginea aspectelor de integritate etică.

Reclamantul a subliniat că, la materialele dosarului său, au fost anexate doar declarațiile de avere și interese personale depuse de către dânsul pentru anii 2012-2014 și care au fost depuse fără încălcarea regimului juridic de declarare. Totodată, Comisia de evaluare nu administrat probe ce ar demonstra existența procedurilor de control și rezultatele acestora, precum și acte de constatare ale încălcărilor.

De asemenea, în opinia reclamantului, în decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 lipsește partea motivațională referitor la constatarea faptelor concrete care sunt apreciate de către Comisia de evaluare drept încălcări ale regimului juridic de declarare a averii și intereselor personale. Astfel, decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 pe marginea necorespunderii reclamantului cu criteriile de integritate etică în temeiul art. 8 alin (1) și (2) lit. c) din Legea nr. 26/2022 este lipsită de substrat factologic și nu poate fi probată, iar acțiunile Comisiei de evaluare pe acest segment al actului de evaluare și decizional sunt viciate de:

- nerespectarea de către autoritatea emitentă a condiției obligatorii de motivare completă a actului administrativ;
- stabilirea greșită a faptelor și aprecierea lor neobiectivă;
- exercitarea greșită a discreției procedurale;
- încălcarea garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborarea efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Reclamantul a considerat că, Comisia de evaluare nu și-a exercitat obligația pozitivă de a clarifica circumstanțele de fapt și de drept, așa cum prevede art. 22 din Codul administrativ. Drept urmare, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, conform art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022, deși, legiuitorul i-a oferit o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

În opinia reclamantului, în rezultatul nerespectării prevederilor Codului administrativ, în special Cărților I și II, Comisia de evaluare a admis încălcarea dreptului la apărare și, respectiv, a dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care se califică ca încălcare procedurală gravă. Această încălcare gravă de procedură prin prisma prevederilor legale servește temei de reevaluare a Reclamantului, care ar putea să conducă la promovarea evaluării de către reclamant.

Alexandru Rotari a notat că, potrivit legii, un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor. Astfel, reclamantul a considerat că, în lipsa unui act constator eliberat de Autoritatea Națională de Integritate, care ar stabili expres faptele de încălcare a regimului juridic al declarării, această parte a deciziei nr. 7 este nefondată și ilegală, precum și cu depășirea competențelor legale.

Referitor la corespunderea criteriilor de integritate financiară, reclamantul a menționat că, în decizia din 01 august 2023 (în dosarul nr. 3-23/23, cauza Rotari vs. Comisia de evaluare), Curtea Supremă de Justiție a invocat ilegalitatea deciziei Comisiei de evaluare nr. 31 din 28 martie 2023, circumstanță care a dus la anularea acesteia.

În opinia reclamantului, deoarece Comisia de evaluare nu a solicitat clarificări în scopul înlăturării aspectelor care au determinat constatarea de către Curtea Supremă de Justiție a caracterului ilegal al deciziei Comisiei nr. 31 din 28 martie 2023 și dispunerea anulării acesteia, dar a emis la 13 decembrie 2023 Notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase identificate în legătură cu candidatura lui Alexandru Rotari, se trage concluzia că Comisia a considerat drept suficiente clarificările și informațiile de dispune și care i-au permis să efectueze evaluarea repetată a aspectelor care derivă din decizia din 01 august 2023 (dosarul nr. 3-23/23) a Curții Supreme de Justiție, fără a recurge la adresarea de întrebări sau la solicitarea de clarificări suplimentare, circumstanță care se desprinde și din textul Notificării menționate.

Reclamantul a indicat că, în evaluarea respectării sale a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, au fost admise aceleași curențe în procesul de evaluare a conformității la criteriile de integritate financiară (precum și etică), manifestate prin:

- nerespectarea de către autoritatea emitentă a condiției obligatorii de motivare completă a actului administrativ;

- stabilirea greșită a faptelor și aprecierea lor neobiectivă;
- exercitarea greșită a discreției procedurale;
- încălcarea garanțiilor procedurii administrative de evaluare, cum ar fi dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborarea efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Aceste încălcări din partea Comisiei de evaluare au avut un impact general grav asupra caracterului echitabil al procedurii de evaluare, deoarece au umbrit circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale.

Una din aceste încălcări este faptul că, teoretic, Comisia de evaluare face referință la Anexa „Avere nejustificată” din Regulamentul de evaluare al Comisiei, care stabilește că fluxul de numerar de ieșire al economiilor la sfârșitul perioadei este egal cu fluxul de numerar de intrare de economii la începutul perioadei următoare (art. 3.5). Însă, în practică, Comisia de evaluare a ignorat sau a aplicat aleatoriu unul din principiile contabile, care este prevăzut și de Anexă, și anume principiul intangibilității (art.6 lit. e) din Legea nr. 287/2017), unde bilanțul de deschidere al unui exercițiu trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere al exercițiului precedent. Procedura impusă de acest principiu constă și în faptul că erorile descoperite aferente perioadei precedente sunt corectate pe seama rezultatului reportat, dar nu prin modificarea bilanțului de deschidere.

Astfel, Comisia de evaluare la fluxuri financiare de intrare și ieșire pentru candidat în anii 2013, 2014, 2017 și 2021, care indicau că cheltuielile totale ale candidatului păreau să fi depășit veniturile și economiile sale totale în anul 2013 cu 281 439 MDL, în 2014 cu 207 388 MDL, în 2017 cu 1 689 962 MDL și în 2021 cu 529 732 MDL, o discrepanță totală de 2 708 521 MDL pentru cei patru ani.

Însă, tabelele Comisiei cu calculele fluxurilor de intrare și ieșire pentru acești ani ilustrează că, economiile în numerar lipsesc în fluxul de intrare pentru anii 2013, 2014 și 2017, contrar principiului intangibilității, fiind luat în calcul doar pentru anul 2021.

În calitate de justificare la omiterea din calcul a economiilor în numerar din fluxul de intrare pentru anul 2013, Comisia de evaluare a indicat că, candidatul nu a prezentat nicio documentație care să confirme soldul de numerar pretins pentru anul 2012. Însă, în opinia reclamantului, prezentarea documentației nu este posibilă *per se* (în sine), deoarece economiile în numerar sunt „un cât” matematic, care rezultă în urma deducerii cheltuielilor anuale totale din veniturile anuale totale. Respectiv, nu pot exista documentații care ar confirma existența la sfârșit de an a unor economii în numerar anume. Toate documentele de suport pentru veniturile și cheltuielile suportate pe parcursul anilor respectivi precum și clarificări pertinente au fost puse la dispoziția Comisiei pe parcursul tuturor etapelor evaluării.

La fel, în opinia reclamantului, altă eroare înglobată în acest exemplu este faptul că, în anii 2015-2016 el a deținut 2 conturi bancare în sumă de circa 982 100 MDL (echivalentul a 70 000 USD). După închiderea conturilor bancare, sumele

extrase din cont au fost păstrate în formă de economii în numerar. Reclamantul a pus la dispoziția Comisiei de evaluare atât dovada existenței conturilor, cât și a închiderii lor, însă, echivalentul numerarului care a intrat în anii 2015 și 2016 după închiderea conturilor nu apare și în fluxul de intrare pentru anul 2017. Comisia, însă, în Anexa 1 a deciziei nr. 7 a menționat că, candidatul nu a prezentat niciun document pentru a confirma soldul pretins de numerar pentru anul 2016, ceea ce este o solicitare redundantă, deoarece Comisia dispune de documentele confirmative aferente tuturor conturilor bancare deținute de reclamant. Astfel, reclamantul a considerat că, prin acțiunile sale, Comisia a generat o stabilire greșită a faptelor și le-a dat o apreciere neobiectivă.

Chiar și în virtutea unor argumente care ar putea sprijini abordarea eliptică a Comisiei în aplicarea principiilor contabile și a celor stabilite în Anexă, încălcarea atât a propriului Regulament cât și a principiilor este cu atât mai mult agravată prin faptul că Comisia calculează discrepanța totală între cheltuieli și venituri pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021 prin plusarea discrepanțelor calculate pentru fiecare din acești ani. Acest lucru creează o eroare discreționară majoră, deoarece conform principiul intangibilității, orice eroare aferentă perioadei precedente se corectează pe seama rezultatului reportat. Cu alte cuvinte, dacă a existat o eroare în anul 2013, ea va fi corectată pe seama rezultatului din 2014, erorile din 2014 vor fi corectate în 2015 etc. Plusarea discrepanțelor dintre acești ani omite rezultatele pentru anii 2015, 2016, 2018, 2019, 2020.

Reclamantul a relevat că, o altă concluzie eronată trasă de către Comisia de evaluare este faptul că, în cadrul evaluării reluate, Comisia a colectat informații despre veniturile părinților săi între anii 2007 – 2021 pentru a evalua capacitatea acestora de a-i oferi sprijin financiar, iar în final a concluzionat că „Chiar dacă părinții candidatului ar fi economisit venitul lor total între 2007 – 2021, minus cheltuielile de consum ale populației, și ar fi contribuit cu acesta la necesitățile familiei candidatului, suma ar fi de doar 1 140 168 MDL. Însă, aceasta abordare viciată aplicată de către Comisia de evaluare, atât în evaluarea surselor de venit ale reclamantului, cât și ale membrilor familiei sale, de fapt a declanșat discrepanțe majore între calculele prezentat pe parcursul evaluării de către reclamant și cele ale Comisiei, circumstanță ce a dus la stabilirea greșită a faptelor și aprecierea lor neobiectivă.

Or, stabilirea capacității părinților de a face economii doar în baza salariilor și pensiilor obținute pe parcursul ultimilor 15 ani, fără a lua în calcul și alte surse de venit sau economiile obținute de părinți și păstrate în familia părinților reclamantului până în anul 2007, cum ar fi economiile acumulate de-a lungul celor mai bine de 50 ani de activitate de muncă ai tatălui, din care aproape 39 de ani de judecător și 50 de ani de muncă ale mamei, precum vânzarea imobilelor (un apartament de serviciu privatizat și casa părintească a tatălui, donațiile părinților lor, adică a bunelor reclamantului) și altele.

Comisia de evaluare a omis posibilele economii în numerar ale părinților reclamantului din fluxul de intrare pentru perioadele de referință. Chiar dacă ar fi o informație care nu poate fi probată la moment, din motive obiective și

neimputabile, totuși, nu poate fi neglijată existența economiilor în numerar păstrate în familia părinților, care contribuie la capacitatea părinților reclamantului de a acorda ajutor financiar. Această omisiune din partea Comisiei de evaluare a afectat grav caracterul echitabil al procedurii de evaluare, eliminând una din circumstanțele care puteau duce la promovarea evaluării de către reclamant.

O altă încălcare, în opinia reclamantului, admisă de către Comisia de evaluare, este că aceasta a stabilit greșit faptele și le-a dat o apreciere neobiectivă, în special prin admiterea erorilor de calcul, dublarea de cheltuieli în anumite perioade, excluderea contribuțiilor financiare ale părinților din motivul imposibilității obiective ale probării acestora, segmentarea iar uneori ignorarea clarificărilor pertinente, prezentate pe parcursul tuturor etapelor evaluării, ce în totalitate prejudiciază grav prezentarea generală a situației de fapt și a circumstanțelor, care ar putea duce la promovarea de către reclamant a evaluării. Aceste circumstanțe denotă faptul că, Comisia și-a exercitat greșit discreția procedurală și a încălcat garanțiile procedurii administrative de evaluare, încălcând astfel dreptul său la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

În acest sens, reclamanta a invocat că, una din concluziile reținute de către Comisia de evaluare este că „candidatul mai menționează că, în cazul unor candidați, Comisia a admis erori în prezentarea surselor de venituri, avere sau interese, iar în alte cazuri, erorile similare au fost calificate drept dubii serioase, citând o singură decizie ca exemplu (decizia Comisiei nr. 26 din 13 martie 2023). Conform candidatului, Comisia a constatat o singură „eroare mică și financiar ne semnificativă” în sumă de 352 932 MDL – diferență între veniturile și cheltuielile candidatului în 2021, pe care candidatul o califică ca ne semnificativă și care nu constituie temei pentru nepromovarea sa.”

Însă, prezentarea eronată de către Comisie în decizia nr. 7 a clarificării aduse de reclamant devine evidentă prin compararea segmentului respectiv din decizia nr. 7 cu clarificările transmise Comisiei în răspunsul la Notificarea din 19 decembrie 2023. Toate împreună nu au rezultat decât în stabilirea unei erori mici și puțin semnificative din punct de vedere financiar, dacă de raportat diferența stabilită de Comisie de 352 932 MDL la 15 ani de activitate profesională (și financiară) a mea și a soției mele și la circa 50 de ani de activitate profesională pentru fiecare din părinții mei și a soției.

Succesiv, reclamantul a notat că, în Anexa 1 a deciziei nr. 7 Comisia de evaluare omisiv a dublat cheltuielile și a luat în calcul cheltuielile CCP pentru 4 persoane precum și costurile de școlarizare, în condițiile în care, dacă sunt suportate cheltuieli de școlarizare, nu mai există cheltuieli de consum pentru acel copil care se află la studii.

De asemenea, reclamantul a considerat că, Comisia de evaluate a dat o apreciere greșită informației ce ține de fluxul de ieșiri în formă de extrageri de numerar sau transferuri din conturi bancare, schimb valutare, extrageri de la bancomat, etc., abordare ce distorsionează raportul dintre venituri și cheltuieli, în special când pe parcursul anului de referință este posibilă acumularea de economii în numerar.

La fel, Comisia de evaluare a atribuit ieșirile din conturile bancare la categoria „flux de ieșire/cheltuieli”, deși, nu orice extragere din cont este cheltuială, or, reclamantul deseori a recurs la transferul economiilor din conturi bancare în economii în numerar, păstrate în familie. Respectiv, Comisia a mărit în mod artificial discrepanța dintre veniturile încasate pe parcursul anilor și a cheltuielilor pentru acei ani.

A treia încălcare invocată de către reclamant este carența în echitatea tratamentului și a procesului de evaluare, care prejudiciază garanțiile procedurii administrative de evaluare. Or, pentru unii candidați Comisia de evaluare a admis erori, omisiuni și inconsecvențe în prezentarea surselor de venit, de avere sau interese, iar în privința altor candidați, erori similare au fost calificate drept dubii serioase (ca exemplu, a se vedea decizia Comisiei de evaluare nr. 26 din 13 martie 2023).

La 16 februarie 2024, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reprezentată de Nadejda Hriptievski, a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de către Alexandru Rotari.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că, reclamantul a fost evaluat inițial de către Comisie începând cu 21 iunie 2022, iar prin decizia nr. 31 din 28 martie 2023 a decis că candidatul Alexandru Rotari nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis acțiunea în contencios administrativ intentată de către Alexandru Rotari împotriva Comisiei de evaluare, fiind anulată decizia nr. 31 din 28 martie 2023 și dispusă reevaluarea candidatului Alexandru Rotari.

Iar, după anularea deciziei Comisiei de evaluare nr. 31 din 28 martie 2023, prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție și dispunerii reevaluării lui Alexandru Rotari, Comisia de evaluare a executat obligațiile sale legale rezultate din prevederile Legii nr. 26/2022 și decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, inițiind reluarea procedurii de evaluare a reclamantei.

Astfel, în urma reevaluării, în cadrul căreia au fost respectate prevederile art. 10-12 din Legea nr. 26/2022 și art. 19 din Regulamentul Comisiei, a fost emisă decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Pârâta a indicat că și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Legea nr. 26/2022, iar când a constatat anumite neclarități, a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, stabilindu-i un termen suficient.

La fel, pârâta a notat că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului reluat de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul

elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încalcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; pag. 68). Procesul de redesemnare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, pag. 95).

A explicat că procesul de evaluare a integrității și decizia Comisiei de evaluare nr. 7 din 12 ianuarie 2024 nu afectează statutul profesional al candidatului, or, Comisia nu substituie și nu preia funcțiile unui organ public din Republica Moldova. Iar, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs, respectiv niciun alt efect juridic nu are suport legal.

De asemenea, pârâta a menționat că a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind explicită în dispozitivul deciziei că „...candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea”. Decizia este, deci, în strictă conformitate cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022

Respectiv, niciun alt efect juridic nu are suport legal și factual. În speță, nimic nu împiedică reclamanta să continue cariera profesională.

Faptul că Legea nr. 26/2022 nu lezează statutul profesional al reclamantului rezultă direct și din Nota-informativă la proiectul acestei legi.

Totodată, potrivit pct. 39 din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției generale a drepturilor omului și stat de drept a Consiliului Europei (Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Moldova), proiectul de lege revizuit arată clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun efect asupra carierei candidatului ca judecător sau procuror. Acest lucru derivă din principiul inamovibilității judecătorilor și din competența exclusivă înrădăcinată constituțional a Consiliilor Supreme de a impune sancțiuni sau de a demite un judecător sau procuror.

Pârâta a specificat că, în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatului, în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia constată dacă există sau nu **dubii serioase** privind conformitatea candidatei cu criteriile legale de integritate. Prin urmare, soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă **există sau nu dubii serioase** privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate financiară și etică. Cu alte cuvinte, Comisia **nu constată existența sau lipsa conformității** reclamantului cu criteriile de integritate, ci **doar existența sau lipsa dubiilor** serioase privind conformitatea. Or, anumite circumstanțe factice ar putea fi suficiente pentru a constata că există dubii serioase privind conformitatea, dar în același timp, ar putea fi insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate. Așadar, decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia nu reprezintă însă, și nu pretinde să reprezinte, o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

Comisia de evaluare a enunțat că, prin hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională sintagma „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat”. Prin această decizie, Curtea Constituțională a stabilit că „până la modificarea legii de către Parlament, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.”

Pârâta a considerat că, reclamantul urmează să argumenteze încadrarea alegațiilor din acțiunea sa în criteriile statuate de către Legea nr. 26/2022 și Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii sale.

Sub alt aspect, pârâta a notat că, concluzia Comisiei, exprimată prin decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei, iar instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate al deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate.

În opinia pârâtei, procedura reluată de evaluare a avut loc cu respectarea garanțiilor prevăzute de art. 6 § 1 CEDO în materia executării hotărârilor judecătorești. Or, Comisia nu a fost obligată și nici nu putea fi obligată de către Curtea Supremă de Justiție să emită o decizie favorabilă sau defavorabilă reclamantului, dreptul reclamantului la executarea unei decizii judiciare definitive și cu caracter obligatoriu, după cum acesta este garantat de către art. 6 § 1 CEDO, a fost plenar respectat de către Comisie. Astfel, odată ce Comisia a executat în mod integral decizia Curții Supreme de Justiție, într-un termen rezonabil, rezultă cu certitudine că reclamantul nu poate pretinde neexecutarea de către Comisie a deciziei Curții Supreme de Justiție.

Astfel, procedura reluată de evaluare s-a desfășurat cu respectarea principiului *res judicata*, or, după emiterea deciziei Curții Supreme de Justiție, Comisia în continuare are un drept neafectat de: (i) a colecta materiale noi în scopul reevaluării; și (ii) a (re)examina și aprecia materialele acumulate în cadrul evaluării inițiale și reluate.

Având în vedere că, Comisia nu a fost obligată de către Curtea Supremă de Justiție să emită o decizie favorabilă sau defavorabilă reclamantului, în general, ține de esența procedurii reluate a evaluării ca să existe un drept al Comisiei de a reexamina circumstanțele care au stat la baza deciziei Curții Supreme de Justiție. Acest element inerent procedurii de reevaluare exclude *ab initio* caracterul absolut al „autorității de lucru judecat” al faptelor analizate în deciziei Curtea Supremă de Justiție, ceea ce permite și solicită Comisiei să aibă o marjă de apreciere la etapa reevaluării problemelor de integritate a candidaților. Această marjă de apreciere admite inclusiv posibilitatea ca Comisia să ajungă la anumite concluzii care, la prima vedere și fără a intra în esență, pot fi considerate ca fiind contrare concluziilor instanței de judecată, ceea ce, însă, nicidecum nu înseamnă că, Comisia ar repune în discuție decizii judecătorești definitive.

În privința principiului *res judicata*, jurisprudența CtEDO a stabilit că „... Curtea se referă în primul rând la principiul securității juridice, care este implicit în toate articolele Convenției...”. „În dreptul Convenției, principiul securității juridice se manifestă în diferite forme și contexte, cum ar fi necesitatea ca legea să fie clar definită și previzibilă în aplicarea sa [...], sau impunând ca, în cazul în care instanțele au hotărât definitiv o problemă, hotărârea lor să nu fie pusă în discuție (a se vedea, de exemplu, *Brumărescu împotriva României* [GC], nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII). Acest ultim aspect al securității juridice presupune, în general, respectarea principiului autorității de lucru judecat, care, prin protejarea definitivă a hotărârilor judecătorești și a drepturilor părților la procedurile interne – inclusiv a oricăror persoane implicate în calitate de victime – servește la asigurarea stabilității sistemului judiciar și contribuie la încrederea publicului în instanțe. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, deși exigențele principiului securității juridice și autoritatea de lucru judecat nu sunt absolute (a se vedea, de exemplu, în sfera dreptului penal, *Moreira Ferreira contra Portugalia* (nr. 2) [GC], nr. 19867/12, § 62, 11 iulie 2017), o derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare, cum ar fi corectarea defectelor fundamentale sau a erorilor din justiție (a se vedea, de exemplu, *Ryabykh împotriva Rusiei*, nr. 52854/99, §52, CEDO 2003-IX și *OOO Link Oii SPB împotriva Rusiei* (dec.), nr. 42600/05, 25 iunie 2009).

La caz însă, constatările de mai sus în partea ce ține de limitarea dreptului părților de a repune în discuție anumite chestiuni soluționate definitiv prin hotărâri judecătorești nu sunt oportune în contextul procedurii reluate de evaluare odată ce:

1) pe de o parte, însăși prin decizia Curții Supreme de Justiție, Comisiei i-a fost recunoscut dreptul de a reevalua (relua evaluarea) reclamanta, prin prisma probelor colectate în procedura de evaluare inițială și cea reluată; iar

2) pe de altă parte, în general, principiul *res judicata* nu are un caracter absolut și permite derogări, în context, în partea motivată a deciziei, Comisia a clarificat într-un mod explicit și convingător circumstanțele care au permis acesteia, în anumite cazuri, să ajungă la alte concluzii decât cele expuse în decizia Curții Supreme de Justiție.

În privința dubiului privind dezechilibrul de avere pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021, pârâta a menționat că, concluziile trase de Curtea Supremă de Justiție în decizia din 01 august 2023 sunt bazate pe informații incomplete cu privire la circumstanțele aferente dezechilibrului de avere pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021.

La capitolul dat, pârâta a remarcat că, în cadrul evaluării reluate a analizat veniturile părinților reclamantului (în privința cărora reclamantul a indicat că acestea ar fi acoperit orice deficit de numerar în perioada supusă evaluării 2007 – 2021) și a stabilit că, teoretic, chiar și întregul venit economisit de părinții reclamantului (minus cheltuielile de consum) nu ar acoperi nici jumătate din diferența în sumă de 3 582 577 MDL (constatată de către Comisie). La fel, a constatat, în continuare, că eventuala contribuție din partea părinților (întru acoperirea deficitului de numerar) ar fi trebuit cel mai probabil să fie declarate ca donații în declarația reclamantului pentru cinci ani către Comisie, lucru pe care reclamantul nu l-a făcut. Aceste informații au permis Comisiei să ajungă la o concluzie diferită de cea din decizia Curții Supreme de Justiție, or, concluziile din ultima s-au bazat pe informații incomplete care au fost obținute de către Comisie în cadrul evaluării reluate.

Caracterul obligatoriu netăgăduit al argumentelor și concluziilor conținute în decizia Curții Supreme de Justiție nu obligă Comisia să emită, în cadrul reevaluării, o decizie de promovare a reclamantului, odată ce cumulul de fapte (circumstanțe) rezultat din probele noi, acumulate în cadrul reevaluării, este diferit și mai avansat decât cel din cadrul evaluării inițiale. Este esențial, însă, ca Comisia să argumenteze soluția aleasă, cu referire precisă la faptele examinate și concluziile rezultate, fapt care s-a făcut în mod plenar în decizie.

Deopotrivă, pârâta a menționat că, reclamantul și-a bazat pretențiile pe prevederile Codului administrativ, și anume Cartea I și Cartea II, deși, prin prisma Legii nr. 26/2022, aceste norme nu sunt aplicabile în speță. Din conținutul Legii nr. 26/2022 rezultă clar că, doar procedura de judecare a cauzelor, și anume procedura contenciosului administrativ (Cartea III) din Codul administrativ sunt aplicabile în speță, dar nu și prevederile din Codul administrativ care reglementează procedura administrativă (Cartea II). În raport cu procedura în fața Comisiei de evaluare se aplică prevederile legii speciale, adică ale Legii nr. 26/2022 și Regulamentului Comisiei.

Pârâta a invocat că, formula aleasă de legiuitor pentru reglementarea procedurii în fața Comisiei (de către Legea nr. 26/2022 și Regulamentul Comisiei, dar nu de Cărțile I și II din Codul administrativ) este în măsură să asigure protecția drepturilor candidaților, inclusiv a reclamantului, garantate de Constituție și tratatele internaționale aplicabile (în special CEDO).

În context, prin Legea nr. 180/2023 de interpretare a unor prevederi din Legea nr. 26/2022, Parlamentul a explicat că, în sensul articolului 3 alineatul (2) și al articolului 4 alineatul (2), Comisia de evaluare nu este autoritate publică în sensul prevederilor Codului administrativ.

Astfel, se deduce că, în cazul în care Comisia nu este autoritate publică (în sensul art. 7 din Codul administrativ), atunci activitatea ei nu este una de natură administrativă (în sensul art. 5 din Codul administrativ), procedura de evaluare prevăzută de Legea nr. 26/2022 nu este o procedură administrativă (în sensul art. 6 din Codul administrativ), nu sunt incidente prevederile Codului administrativ aplicabile procedurii administrative, inclusiv cercetarea din oficiu (art. 22), limba de procedură (art. 26), întocmirea dosarului administrativ (art. 82), etc.

Succesiv, pârâta a remarcat că, contrar celor pretinse de către reclamant, Comisia nu constată integritatea candidaților, inclusiv prin prisma respectării prevederilor Legii nr. 133/2016. Comisia este ținută să constate dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate și nu existența sau lipsa unei atare conformități. Decizia de promovare sau nepromovare a unui candidat constituie o apreciere a Comisiei, cu exercitarea marjei legale de discreție, în dependență de faptul dacă constată existența sau lipsa unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, care nu au fost înlăturate de către candidat.

La fel, pârâta a considerat neîntemeiată alegația reclamantului, precum că decizia Comisiei nu ar fi motivată. Or, decizia emisă de către Comisie a fost în mod corespunzător motivată, fiind indicate (i) circumstanțele de fapt, (ii) normele juridice aplicabile și (iii) concluziile Comisiei referitoare la lipsa sau existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate.

De asemenea, pârâta a apreciat ca fiind neîntemeiate alegațiile reclamantului cu referire la aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 287/2017 a contabilității și raportării financiare, or, metoda de calcul a averii nedeclarate se determină conform anexei la Regulamentul de evaluare al Comisiei (art. 3.2 din Regulamentul de evaluare), dar nu în corespundere cu Legea nr. 287/2017. Prin urmare, Comisia utilizează o altă metodă întru determinarea averii nejustificate, fără a fi utilizate mecanisme aferente contabilității și raportării financiare care nu pot fi aplicate în contextul determinării averii nejustificate.

În ședința de judecată, reclamanta Alexandru Rotari a susținut cererea de contestare împotriva deciziei Comisiei de evaluare nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

În ședința de judecată, reprezentantul Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Valeriu Cernei a susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Audiind argumentele participanților la proces în susținerea pretențiilor formulate și obiecțiile înaintate, ținând cont de probele administrate și de legislația

pertinentă, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor stabilește următoarele.

Aprecierea instanței.

Prin decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ca urmare a evaluării reluate a candidatei, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, a decis, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) și (5) lit. b) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

La 09 februarie 2024, Alexandru Rotari a depus, prin intermediul poștei electronice, cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

Conform art. 14 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 7 din 12 ianuarie 2024 a fost notificată lui Alexandru Rotari în mod electronic, prin intermediul e-mail-ului, la 06 februarie 2024, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului candidatului (v. II+III, f.d. 185).

Respectiv, Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari este admisibilă, deoarece reclamantul s-a conformat prevederilor legale, depunând electronic prezenta cerere de contestare la 09 februarie 2024, în interiorul termenului prevăzut de lege.

Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special observă că, atât în contestație, cât și în cadrul examinării prezentei

cauze, reclamantul a invocat că prevederile Codului administrativ au prioritate față de prevederile Legii nr. 26/2022.

La aspectul dat, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, §19).

Completul de judecată special reține că, potrivit art. 1 din Legea nr. 26/2022, prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.

În conformitate cu art. 4 din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.

Conform art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

În corespundere cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, în preambulul Legii nr. 26/2022, legiuitorul a indicat că prezenta lege a fost adoptată în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Magistraturii și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.

Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu

specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Și, deși Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

Conform art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.

Iar, art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 prevede că, în cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4).

Astfel, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice, însă prima este una specială. Respectiv, prioritate are Legea nr. 26/2022, însă, aceasta nu exclude aplicarea Codului administrativ, în măsura în care legea specială nu conține norme care să reglementeze un anumit aspect. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Completul de judecată special, în acest sens, nu poate reține argumentul reclamantului Alexandru Rotari, deoarece prin aplicarea prevederilor Codului administrativ nu pot fi denaturate reglementările Legii speciale nr. 26/2022, după cum încearcă să invoce. Or, prevederile Codului administrativ urmează a fi aplicate în măsura în care nu contravin Legii speciale nr. 26/2022.

Cu referire la consecințele juridice ale deciziei Comisiei de evaluare, Completul de judecată special reține că, potrivit art. 13 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Careva alte consecințe juridice, în afara celor menționate expres în lege, nu sunt stipulate la moment.

La fel, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au conchis că proiectul de lege revizuit arată clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun efect asupra carierei candidatului.

Astfel, Completul de judecată special nu poate accepta ideea că, o eventuală decizie de nepromovare a candidatului ar echivala cu o constatare că aceasta nu e integral. Or, în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatului, în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatei cu criteriile legale de integritate. Soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate financiară și etică. Comisia nu constată existența sau lipsa conformității reclamantului cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea.

Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, Completul de judecată special reține că prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, la pct. 11, Comisia de la Veneția și Direcția Generală observă că integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe; asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție – încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.

Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

Pe lângă preambulul Legii nr. 26/2022, menționat supra, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție mai consideră necesară să menționeze și că, potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021.

„Identificarea unor pârgii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem”.

În continuare, în recentul său Aviz nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, CCJE reamintește (§ 34) că procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acestora și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.

De asemenea, Completul de judecată special consideră relevant că în pct. 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă articolul 8 din Legea nr. 26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

În aceeași ordine de idei, potrivit opiniei *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accederea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, § 9-10).

În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

De asemenea, Curtea Constituțională la § 120 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 a constatat că, prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Lege.

În § 123 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a indicat că, pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane (judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

La fel, Curtea Constituțională în decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, a notat în § 123, cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26, că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a

criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Magistraturii, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

Completul special al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantului de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc). În astfel de circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să accedă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

Completul de judecată special relevă că potrivit art. 14 alin. (8) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în vigoare la moment, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin urmare, ținând cont de normele legale precitate și de faptul că obiect al prezentei acțiuni îl constituie decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Completul de judecată special menționează că, la caz, urmează să verifice dacă în cadrul procedurii de evaluare reluată au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul

echitabil al procedurii de evaluare și existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidată.

Or, la examinarea prezentei cereri de contestare, Completul de judecată special nu are dreptul să depășească limitele acesteia și împuternicirile oferite de legiuitor la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, stabilite în mod imperativ la art. 14 alin. (8) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Completul de judecată special relevă că, în pct. 81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Curtea Constituțională a stabilit că legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatului nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele carențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.

În aprecierea sa, Curtea Constituțională, verificând dacă dispozițiile contestate urmăresc realizarea unui scop legitim, a reținut că în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin.(2) din Constituție.

Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative.

În acest context, Completul de judecată special reține că, potrivit art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, candidatul are următoarele drepturi:

- a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;
- b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare;
- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;

d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;

e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție. Art. 6 § 1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanță de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, pct. 34; Bochan împotriva Ucrainei (nr. 2) (MC), pct. 43; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), pct. 106].

Aplicabilitatea art. 6 § 1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză, „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 § 1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), pct. 99; Károly Nagy împotriva Ungariei (MC), pct. 60; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), pct. 106].

Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 § 1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluată, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantului Alexandru Rotari i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamantul Alexandru Rotari în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidata Alexandru Rotari.

Cu referire la fondul cauzei, Completul de judecată special reiterează că, în urma evaluării reluate a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, desfășurate în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a adoptat decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024, prin care, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) și (5) lit. b)

și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, a decis că, candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

În context, sunt relevante prevederile art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) și (5) lit. b) și d) din Legea nr. 26/2022, care stipulează că, în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

(2) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

(4) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

(5) Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin.(2).

În corespundere cu art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Totodată, în conformitate cu art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, în contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Completul de judecată special reține că, persoană apropiată, în sensul art. 2 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

La rândul său, art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 prevede că, controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socrilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana

supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarației a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodantului. Aceștia li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

Completul de judecată special notează că, potrivit spiritului Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența cărorva încălcări ale candidaților, ci doar existența sau lipsa unor circumstanțe factice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, prin decizia nr. 31 din 28 martie 2023 cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. b), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

În decizia nr. 31 din 28 martie 2023, la Capitolului III „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a indicat că Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, nu corespunde criteriilor de integritate, ținând cont de existența dubiilor serioase în privința existenței diferenței negative dintre venituri și cheltuieli:

- pentru anul 2013 – în sumă de 281 439 de lei;
- pentru anul 2014 – în sumă de 207 388 de lei;
- pentru anul 2017 – în sumă de 1 689 962 de lei;
- pentru anul 2021 – în sumă de 529 732 de lei.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3-23/23, 2-23049400-01-3-04042023) s-a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Alexandru Rotari, fiind anulată decizia Comisiei de evaluare nr. 31 din 28 martie 2023 cu privire la candidatura lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispusă reevaluarea candidatului Alexandru Rotari de către Comisia independentă de evaluare a

integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Prin decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ca urmare a evaluării reluate a candidatului, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, a decis, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) și (5) lit. b) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

Analizând textul deciziei nr. 7 din 12 ianuarie 2024, Completul de judecată special atestă că, având în vedere decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, precum și în contextul unei revizuirii multiaspectuale, complete și obiective, evaluând reluat candidatul Alexandru Rotari, Comisia de evaluare și-a menținut dubiile cu referire la dezechilibrul de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021, dubii care nu au fost atenuate de către candidat.

După cum rezultă din decizia contestată, având în vedere critica Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, expusă în decizia din 01 august 2023, potrivit căreia Comisia de evaluare nu a motivat respingerea calculului candidatului, în cadrul evaluării reluate Comisia a prezentat candidatului o notificare cu privire la faptele și dubiile serioase, care a răspuns la fiecare variație a calculului sale și seriei sale în evoluție de argumente. În răspuns la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase ale Comisiei, candidatul a formulat mai multe obiecții procedurale, inclusiv faptul că Comisia nu a solicitat clarificări de la candidat în timpul evaluării reluate și că notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase se referă la documente și clarificări nefurnizate de către candidat în timpul evaluării inițiale, dar Comisia nu le-a solicitat nici în timpul evaluării reluate. Cu toate acestea, conform Regulamentului de organizare și funcționare al Comisiei, așa cum a fost explicat în scrisoarea trimisă candidatului împreună cu notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, candidatul avea la dispoziție șapte zile pentru a răspunde și a furniza orice documente necesare. Prin urmare, candidatul era liber să ofere orice clarificare pe care o consideră relevantă la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase a Comisiei și nimic nu îl împiedica să furnizeze orice documente suplimentare. În ceea ce privește fondul notificării cu privire la faptele și dubiile serioase, candidatul a obiectat la luarea în considerare de către Comisie a capacității părinților săi de a face economii doar pe baza veniturilor și pensiilor obținute în ultimii 15 ani, la aderarea de către Comisie la principiul conform căruia soldul de deschidere al unui an financiar trebuie să corespundă soldului de închidere al anului precedent și tratarea de către Comisie a lipsei datelor este temei pentru dubii serioase, atunci când candidatul și persoanele apropiate ale

acestui nu aveau obligația de a prezenta declarații cu privire la impozitul pe venit sau alte declarații.

Instanța de judecată atestă că, dubiile serioase ale Comisiei de evaluare au constat în faptul că averea candidatului în anii 2007 – 2021 implică dezechilibre între veniturile și cheltuielile candidatului în sumă totală de 2 708 521 MDL pe parcursul a patru ani. Fiind solicitat să explice aceste dezechilibre, răspunsul inițial al candidatului, din data de 25 februarie 2023, a fost să crească suma economiilor în numerar pe care susținea că le-a avut în fiecare an din perioada 2017 și 2021 cu sume totale de 3 582 577 MDL. Aceasta s-a întâmplat în virtutea faptului că, mai puțin de două luni mai devreme, candidatul incluse detalii foarte specifice despre sume precise și tipuri de valută ale economiilor sale în numerar în declarațiile anuale depuse la Comisie la data de 03 ianuarie 2023 și confirmase aceste detalii în răspunsuri concrete la întrebările scrise ale Comisiei cu doar zece zile anterior, la data de 15 februarie 2023.

Comisia de evaluare a reținut că, atunci când i s-a solicitat să explice diferența semnificativă dintre sumele de economii declarate anterior și confirmate în răspunsurile la întrebări, candidatul a susținut că diferența din 2017 în valoare de 613 337 MDL reprezintă cheltuieli pe care le-a suportat în ultimii 15 ani și ar trebui realocate acestor ani în sume de 40 889 MDL per an. Conform principiilor contabile, însă, creșterea cheltuielilor duce la creșterea deficitelor. Urmând abordarea candidatului, creșterea sumei de cheltuieli în fiecare dintre anii precedenți cu 40 889 MDL creează dezechilibre între venituri și cheltuieli pentru acei ani. În 2007, de exemplu, venitul net anual al familiei candidatului din salarii și indemnizații a fost de 53 324 MDL. Cheltuielile de consum pentru acel an au fost în sumă de 46 764 MDL. Alocarea unor cheltuieli suplimentare în sumă de 40 889 MDL în acel an, creează un deficit în sumă de 37 449 MDL. În loc să diminueze dezechilibrele dintre venituri și cheltuieli, metoda de realocare, invocată de candidat le dispersează doar pe parcursul mai multor ani. O altă problemă în linia de argumentare și calculele candidatului este că diferența dintre economiile declarate inițial de către candidat și economiile ajustate ulterior, nu se limita la discrepanța de 613 337 MDL din 2017. Diferențele dintre economiile declarate și cele afirmate ulterior, pentru perioada 2017 – 2021, au însumat totalul de 3 582 577 MDL. Candidatul a susținut că atunci când diferența de 613 337 MDL este realocată în decursul celor 15 ani anteriori anului 2017, aceasta are un efect de cascadă și elimină toate dezechilibrele viitoare. Dezechilibrele dintre venituri și cheltuieli nu sunt eliminate de alocarea cheltuielilor către anii precedenți conform abordării candidatului, ci de creșterea cu 3 582 577 MDL în economiile pretinse de către candidat care urmărește să înlăture dezechilibrele, fără nicio explicație din partea candidatului cu privire la motivele pentru care economiile sale declarate inițial erau incorecte sau care au fost sursele mijloacelor bănești pentru economiile crescute însumând 3 582 577 MDL.

Comisia de evaluare a notat că, deoarece candidatul a pretins că orice deficit de numerar în perioada supusă evaluării 2007 – 2021 ar fi fost acoperit prin contribuțiile părinților săi, în timpul evaluării reluate, Comisia a evaluat

capacitatea părinților candidatului de a face economii pentru a le oferi candidatului. Așa, Comisia a stabilit că, chiar dacă părinții candidatului ar fi economisit întregul lor venit din perioada 2007 – 2021, minus cheltuielile de consum ale populației, și au făcut contribuții familiei candidatului, suma ar fi fost doar de 1 140 168 MDL. În opinia Comisiei, această sumă nu ar acoperi nici jumătate din diferența de 3 582 577 MDL dintre economiile declarate inițial de către candidat pentru perioada 2017 – 2021 și sumele ulterior ajustate în sens ascendent de către candidat, în încercarea de a explica dezechilibrele dintre venituri și cheltuieli din acei ani. Nici economiile maxime posibile ale părinților nu ar acoperi nici măcar dezechilibrul dintre venituri și cheltuieli în sumă de 2 708 521 MDL pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021, identificat de Comisie în timpul evaluării inițiale, pe lângă faptul că erau insuficiente pentru a acoperi dezechilibrele de cheltuieli, contribuțiile părinților săi în quantumul necesar candidatului pentru a acoperi cheltuielile, ar fi trebuit cel mai probabil să fie declarate ca donații în declarația sa de pentru cinci ani către Comisie pentru perioada 2017 – 2021, lucru pe care candidatul nu l-a făcut.

Comisia de evaluare a menționat că, deși, a furnizat candidatului detalii extinse cu privire la problemele legate de calculele și argumentele dezechilibrelor dintre veniturile și cheltuielile candidatului în anii 2013, 2014, 2017 și 2021, acesta nu a atenuat în nicio etapă a evaluării inițiale și celei reluate dubiile Comisiei.

Dubiile Comisiei de evaluare s-au fortificat și mai mult prin inconsecvențele și contradicțiile din explicațiile candidatului, inclusiv tenacitatea acestuia în a susține că declarațiile și prezentările sale despre economiile sale sunt ambele corecte și nu se contrazic reciproc, în pofida unei diferențe în sumă de 3 582 577 MDL, fapt ce a subminat credibilitatea candidatului. Or, prezentările candidatului oferă totaluri foarte divergente cu privire la aceeași sumă, și anume suma economiilor sale anuale.

Dubiile Comisiei de evaluare au fost trezite de contradicțiile și inconsecvențele din explicațiile candidatului, care sunt amplu demonstrate de prezentările sale privind economiile sale în numerar în 2021. Or, în declarația anuală pentru 2021, depusă la 03 ianuarie 2023, candidatul a declarat economii în numerar pentru acel an în sumă de 490 600 MDL, în tabelul său Excel depus la 25 februarie 2023, candidatul a crescut economiile indicate pentru acel an la suma de 963 326 MDL, iar în răspunsul său din 16 martie 2023, după audierea din cadrul evaluării inițiale, candidatul a redus suma economiilor sale în numerar pentru anul 2021 la suma de 128 000 MDL. Fiind întrebat la etapa post-audiere despre economiile sale în numerar în 2021, candidatul a declarat în răspunsul său din 23 martie 2023 că suma de bani pe care o deținea la sfârșitul anului 2021 era suma pe care a declarat-o în declarația sa anuală depusă la Comisie, 490 600 MDL.

În această ordine de idei, Comisia de evaluare și-a fortificat dubiile serioase cu privire la faptul dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate și cu privire la sursele de venit ale candidatului, inclusiv pretensele contribuții de la părinții săi, în special în ceea ce privește anii 2013, 2014, 2017 și 2021, și, în mod special, cu privire la suma pretinsă a

economiilor în numerar ale candidatului pentru anii 2013 – 2014 și 2017 – 2021, precum și suma cheltuielilor suportate de către candidat în acei ani. Or, candidatul a furnizat totaluri semnificativ divergente ale economiilor declarate pe parcursul mai multor ani, cu explicații contradictorii și fără nicio explicație cu privire la motivele pentru care detaliile foarte clare ale economiilor pe care le-a declarat inițial erau incorecte sau care au fost sursele mijloacelor financiare pentru suma de 3 582 577 MDL – economii adiționale declarate de candidat câteva săptămâni mai târziu.

De asemenea, Comisia a remarcat că are dubii serioase cu privire la capacitatea părinților candidatului de a oferi sprijin financiar familiei acestuia și donațiile nedeclarate în declarațiile anuale pentru anii 2012 – 2014 și 2017 – 2021 depuse la Comisie.

Comisia de evaluare a atras atenția că, a oferit în repetate rânduri candidatului posibilitatea, atât în timpul evaluării inițiale, cât și în timpul evaluării reluate, de a atenua aceste dubii, însă, în timpul evaluării reluate candidatul a decis să facă uz de dreptul său de a nu participa la audiere.

Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Alexandru Rotari criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținut de către Comisia de evaluare în decizia nr. 7 din 12 ianuarie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidatul Alexandru Rotari nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică și financiară.

Completul de judecată special decelează că, în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, conform competențelor atribuite în baza Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare avea obligația să verifice dacă candidata Alexandru Rotari nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională, dacă nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial, dacă în privința acesteia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017, precum și dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, dar și dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație și dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Conform art. 8 alin. (5) lit. d) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).

În corespundere cu art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, în contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1), este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea privind declararea averii și

a intereselor personale nr. 133/2016, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132/2016.

În sensul Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, persoană apropiată este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea, persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră)”.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Regulamentul de evaluare, veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridic, dar și pentru integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor. Regulamentul de evaluare, de asemenea, indică la art. 3 alin. (2) că Anexa la Regulamentul de evaluare definește metoda de calcul a averii nedeclarate.

Conform art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr.133/2016 (în redacția în vigoare în anul 2020), subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară *inter alia* activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie.

Articolul 5 din Legea nr. 133/2016 stipula la alin. (4) lit. d) că, responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.

Completul de judecată special învederează că, pilonii unei justiții profesionale, competente, eficiente și prietenoase sunt: independența, imparțialitatea și integritatea, care de fapt sunt principii ce se regăsesc în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015), care la art. 5 alin. (1) și (12) stipula că judecătorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțe. Activitățile extrajudiciare ale judecătorului nu vor provoca îndoieli cu privire la imparțialitatea, obiectivitatea sau integritatea sa.

Din conținutul acestor principii rezultă că, judecătorii trebuie să evite conduita ce ar putea reduce respectul din partea observatorilor rezonabili ai comunității. Astfel, comportamentul judecătorului în public și în viața privată întotdeauna trebuie să corespundă legii și criteriilor de etică expuse în Cod. Aceasta se referă atât la activitățile judiciare, cât și la cele extrajudiciare. Judecătorii nu vor defăima în public modul în care funcționează, nu vor contribui prin orice alte modalități la crearea unei percepții publice negative a sistemului judecătoresc.

Din norma articolului 5 din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015) se deduce că, este interzisă obținerea ilegală de bunuri materiale, servicii, privilegii sau alte avantaje, inclusiv acceptarea sau obținerea de bunuri, servicii, prin achiziționarea lor la un preț mai mic decât valoarea reală. Judecătorii trebuie să manifeste un comportament ireproșabil bazat pe onestitate și integritate ca oricare alt cetățean. Judecătorii, în statutul lor oficial, își asumă responsabilități care le depășesc pe cele ale cetățenilor de rând, inclusiv cele ce țin de onestitatea în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Conform Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară „Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă” (3.1) și „Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție”. (3.2).

Deopotrivă, Completul de judecată special notează că, judecătorii trebuie să fie persoane cu o integritate deosebită și cu aptitudini profesionale și organizaționale adecvate. Principalii actori din administrarea justiției trebuie să mențină întotdeauna onoarea și demnitatea profesiei lor și trebuie să se comporte în orice situație într-o manieră demnă pentru funcția lor.

Împărtășirea unor principii juridice și valori etice comune de către toți profesioniștii implicați în procesul judiciar, este esențială pentru administrarea adecvată a justiției (Avizul nr. 12(2009) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) comun cu Avizul nr. 4(2009) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) intitulat „Judecătorii și procurorii într-o societate democratică, adoptat în comun cu Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, §§ 10, 39).

Conform CtEDO, conduita etică a funcționarilor publici reprezintă o valoroasă evidențiere a rolului crucial pe care judecătorii îl au în menținerea încrederii publice și în susținerea statului de drept într-o societate democratică. CtEDO a subliniat că într-o situație de economie tenebră generală în țară, deși este de înțeles în anumite privințe, nu poate fi scutit un procuror cu experiență sau un alt funcționar judiciar de a-și desfășura activitățile private cu cel mai mare respect pentru legalitate și într-un mod care să fie dincolo de orice reproș public; aceștia trebuie să respecte un standard etic mai înalt (cauza Nikëhasani contra Albaniei, nr. 58997/18, 13 decembrie 2022, § 124).

Potrivit principiului integrității, judecătorul *inter alia* trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în autoritatea judecătorească, să se comporte onest și decent, iar prin

exemplul personal să ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.

Din conținutul acestui principiu rezultă că, judecătorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

Integritatea trebuie văzută ca o valoare fundamentală care presupune o conduită și un comportament adecvat profesiei de judecător, atât în exercitarea funcției, cât și în afara ei, prin prisma standardului intern al demnității profesiei, precum și prin raportare la standardul extern, al încrederii publice în actul de justiție.

Standardele de integritate emană și din prevederile Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017, care la art. 10 alin. (1) lit. c) stipulează că climatul de integritate instituțională se cultivă prin realizarea următoarelor măsuri: respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

Alineatul (3) al aceluiași articol prevede imperativ că, nerealizarea măsurilor prevăzute la alin. (1) duce la compromiterea climatului de integritate instituțională și a integrității în sectorul public.

Completul de judecată deduce că, normele internaționale și naționale precitate impun în obligația judecătorilor de demonstra societății o integritate absolută a comportamentului lor.

Respectiv, pentru a nu provoca îndoieli în privința integrității sale și a trezi careva dubii în acest sens, reclamantul Alexandru Rotari avea obligația pozitivă de a introduce date (informații) veridice și depline în declarația depusă cu privire la averea dobândită în ultimii 15 ani și care să corespundă veniturilor declarate, precum și să indice sursele de venit, inclusiv pretinsele contribuții (donații) de la părinții săi, în special în anii 2013, 2014, 2017 și 2021.

În acest sens, este relevant că, în data de 03 ianuarie 2023, candidatul Alexandru Rotari a depus la Comisia de evaluare declarația pentru ultimii cinci ani. Totodată, deoarece nu avea obligația să depună declarații anuale de avere și interese personale la Autoritatea Națională de Integritate pentru anii 2017 – 2021, candidatul a depus declarațiile anuale pentru acei ani la Comisie, împreună cu declarația sa pentru ultimii cinci ani.

În declarațiile anuale pentru anii 2017 – 2021 depuse de Alexandru Rotari la Comisia de evaluare, primul a declarat economii în numerar deținute de el și soția sa la sfârșitul anului care depășeau echivalentul a 15 salarii lunare medii pe economie, după cum urmează:

- în anul 2017 – 85 000 USD (estimativ 1 571 650 MDL), formată din 70 000 USD banii din conturile bancare închise în perioadele anterioare și 15 000 USD economisiți și acumulați din veniturile familiei;

- în anul 2018 – 85 000 USD și 10 000 EUR (economii în numerar transferate din anul 2017 și la care s-au adăugat 10 000 EUR, inclusiv și din veniturile familiei);

- în anul 2019 – 85 000 USD și 30 000 EUR (economii în numerar transferate din anul 2018, la care s-au adăugat economii în sumă de 20 000 EUR);

- în anul 2020 – 10 000 USD și 8 000 EUR, economiile familiei au fost diminuate în legătură cu faptul că o parte din mijloacele bănești (100 000 EUR) au acordate cu împrumut S.R.L. „GC”;

- în anul 2021 – 10 000 USD și 15 000 EUR (economii în numerar transferate din anul 2020, la care s-au adăugat economii în sumă de 7 000 EUR). Pe parcursul anului 2021 candidatul a efectuat tranzacții de împrumut (al doilea împrumut de 50 000 EUR acordat S.R.L. „GC”, care include și împrumutul de 40 000 EUR primit de candidat de la o rudă apropiată).

Comitetul de judecată atestă că informațiile de care dispunea Comisia de evaluare, inclusiv cele prezentate de către candidat, atestau o discrepanță totală de 2 708 521 MDL dintre veniturile și economiile pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021 (în anul 2013 cu 281 439 MDL, în 2014 cu 207 388 MDL, în 2017 cu 1 689 962 MDL și în 2021 cu 529 732 MDL), Comisia de evaluare, în a doua rundă de întrebări scrise în cadrul evaluării inițiale, l-a întrebat pe candidat despre aceste dezechilibre dintre venituri și cheltuieli pentru acești ani.

Însă, prin răspunsul din 25 februarie 2023, candidatul Alexandru Rotari a contestat unele dintre sumele prezentate de către Comisia de evaluare, susținând că aceasta ar trebui să utilizeze salariul brut al soției sale în loc de salariul net ca venit. De asemenea, candidatul a susținut că, Comisia de evaluare a calculat greșit veniturile și cheltuielile sale, deoarece nu a inclus economiile acumulate de familia candidatului înainte de anul 2013 și soldul de numerar pe care candidatul susținea că îl deținea la sfârșitul fiecărui an. În susținerea poziției sale, candidatul a prezentat un tabel în format Excel, care includea veniturile și cheltuielile revizuite ale familiei sale pentru perioada 2002 – 2021, conform căruia, candidatul susținea că veniturile familiei sale au depășit efectiv cheltuielile în anii 2013, 2014, 2017 și 2021.

Însă, în tabelul său Excel, candidatul a crescut suma economiilor în numerar ale familiei pentru anii 2017 – 2021, în total cu suma de 3 582 577 MDL față de sumele indicate de către în declarațiile sale anuale pentru perioada 2017 – 2021, depuse la Comisia de evaluare la 03 ianuarie 2023 și confirmate ca fiind corecte în cadrul primei runde de întrebări.

Diferențele dintre economiile în numerar indicate de către candidatul Alexandru Rotari în declarațiile sale pentru anii 2017 – 2021 și economiile pretinse în răspunsul la a doua rundă de întrebări sunt:

- pentru anul 2017 – diferență de 613 337 MDL (1 571 650 MDL (echivalentul a 85.000 USD) declarați inițial și 2 184 987 MDL indicați în răspunsul la cea de a doua rundă de întrebări);

- pentru anul 2018 – diferență de 835 325 MDL (1 626 400 MDL (echivalentul a 85 000 USD și 10 000 EUR) declarați inițial și 2 461 725 MDL indicați în răspunsul la cea de a doua rundă de întrebări);

- pentru anul 2019 – diferență de 806 183 MDL (2 083 550 MDL (echivalentul a 85 000 USD și 30 000 EUR) declarați inițial și 2 889 734 MDL indicați în răspunsul la cea de a doua rundă de întrebări);

- pentru anul 2020 – diferență de 855 005 MDL (331 120 MDL (echivalentul a 10 000 USD și 8 000 EUR) declarați inițial și 1.186.126 MDL indicați în răspunsul la cea de a doua rundă de întrebări);

- pentru anul 2021 – diferență de 472 727 MDL (490 600 MDL (echivalentul a 10 000 USD și 15 000 EUR) declarați inițial și 963 327 MDL indicați în răspunsul la cea de a doua rundă de întrebări).

Completul de judecată remarcă faptul că, din considerentul apariției divergențelor dintre economiile în numerar declarate de către candidat Comisiei de evaluare la 03 ianuarie 2023 și confirmate în răspunsurile la întrebările scrise depuse la 15 februarie 2023 și soldul în numerar declarat de către candidat la sfârșitul fiecărui an între 2017 și 2021 depus la 25 februarie 2023, Comisia de evaluare i-a solicitat candidatului, în cadrul celei de a treia runde de întrebări la evaluarea inițială, să explice aceste diferențe. Însă, candidatul a declarat că tabelul său Excel „este unul estimativ și prezintă anumite inexactități, exprimate în formă de surplus față de sumele declarate anterior. [...] economiile în numerar declarate pentru 2017 reprezintă numerarul pe care familia i-a economisit până la momentul depunerii declarației. Economii în numerar prezentate în răspunsul dat Comisiei la data de 25 februarie au fost calculate în baza unei informații statistice generale, precum și a câtorva cheltuieli majore ale familiei, fără a pune în calcul și cheltuieli reale care au avut loc, care nu au putut fi reflectate din considerente obiective, deoarece nu a fost dusă evidența lor minuțioasă. Respectiv, o parte din soldul final în numerar pentru fiecare an din acest tabel cu adevărat este formată din economiile declarate comisiei pentru 2017, iar altă parte a soldului este formată de cheltuielile suportate de familie care nu au fost incluse în tabel. Prin urmare, atât informația din declarațiile transmise Comisiei pentru toți anii, cât și calculele prezentate în tabel sunt corecte și nu se contrazic, aceste două informații având scopuri diferite: tabelul a fost prezentat cu scopul de a demonstra posibilitatea acumulării în familie a economiilor necesare pentru a deschide conturi în bancă, suportarea cheltuielilor de viață și păstrarea unor economii în numerar, iar indicarea economiilor în numerar în declarațiile depuse Comisiei are drept scop declararea acelor mijloace care familia real le-a economisit până la acel moment”.

La fel, candidatul a explicat că „... diferența de 613 337 MDL dintre economiile în numerar indicate în declarația pentru anul 2017 și valoarea economiilor în numerar declarate în răspunsuri la a doua rundă de întrebări ale Comisiei reprezintă este o diferență cumulativă, care nu este exprimată în numerar nedeclarat, dar în cheltuieli care au fost suportate de familie până în anul 2017 (inclusiv) și care nu au fost incluse în tabelul Excel prezentat Comisiei. Astfel, deoarece a construit acest bilanț reieșind din venitul și cheltuielile familiei în anul 2002, a considerat că și diferența de 613 337 MDL reprezintă cheltuielile familiei suportate timp de 15 ani (anual câte aprox. 40 889 MDL)”.

La capitolul dat, Completul de judecată special observă că, în cadrul celei de a treia runde de întrebări la evaluarea inițială, candidatului i s-a solicitat să furnizeze orice documente de confirmare pentru sumele pe care le-a pretins a fi corecte, însă, candidatul nu a furnizat niciun document în acest sens.

La 16 martie 2023, după audierea din cadrul evaluării inițiale, candidatul a trimis Comisiei de evaluare o notă explicativă despre diferența dintre economiile în numerar pe care le-a declarat Comisiei pentru anii 2017 – 2021 și soldul în numerar pe care l-a prezentat pentru fiecare an în tabelul său Excel. Candidatul a exclus din tabelul său diferența de 613 337 MDL identificată de către Comisia de evaluare pentru anul 2017 din soldul în numerar (pentru 2017), alocând această sumă la cheltuieli pentru 15 ani anteriori anului 2017 și a prezentat încă un tabel care indică aceste modificări:

Deopotrivă, candidatul a prezentat versiune revizuită a tabelului său Excel, evidențiind modificările dintre răspunsurile anterioare și poziția sa după audiere. Principala schimbare a fost alocarea de către candidat a diferenței de 613 337 MDL dintre economiile în numerar pentru anul 2017, declarate Comisiei și soldul în numerar, pe care l-a pretins că îl avea la sfârșitul anului 2017 în tabelul său Excel din 25 februarie 2023, la cheltuielile din ultimii 15 ani. Candidatul a adăugat, de asemenea, cheltuieli în sumă de 221 998 MDL pentru anul 2018, fără a explica modul în care aceasta s-a aplicat modificărilor aferente anului 2017.

La fel, în cadrul runde de întrebări post-audiere în cadrul evaluării inițiale, candidatul a susținut că „având în vedere că familia sa a dus și duce până în prezent o gospodărie comună cu părinții, și-a permis deseori să recurgă și recurge până în prezent, în caz de necesitate, la ajutorul părinților. Aceste sume uneori erau remutate, dar nu obligatoriu în același an calendaristic, iar alteori părinții le iertau (evidența și documentarea acestor rulaje firesc că nu se făcea și nici nu se face). Fiind în familie și bazându-se toți pe încredere și grijă reciprocă, nu au dus evidența la aceste fluxuri. Astfel, nu a ținut cont că volumul cheltuielilor care de fapt au fost suportate de familie au putut depăși veniturile pentru acel an.”

Completul de judecată reține și faptul că, în cadrul întrebărilor post-audiere la evaluarea inițială, Alexandru Rotari a fost întrebat de către Comisie despre economiile sale în numerar din 2021, or, în declarația sa pentru 2021 depusă la 03 ianuarie 2023 acesta a declarat economii în numerar pentru acel an în sumă de 490 600 MDL, ulterior, în tabelul său Excel depus la 25 februarie 2023, economiile pretinse pentru acel an au crescut la suma de 963 326 MDL, iar în prezentarea depusă post-audiere, la 16 martie 2023, candidatul a redus suma economiilor sale în numerar pentru anul 2021 la suma de 128 000 MDL.

La acest aspect, candidatul a recunoscut că venitul său din 2021 ar putea părea mai mic decât cheltuielile declarate în noile calcule, dar a afirmat că o parte din cheltuielile declarate au fost incluse în economiile sale declarate în numerar de 490 600 MDL. Când era necesar să acopere cheltuielile familiei și când venitul familiei nu era suficient, aceste economii urmau să fie utilizate. Alexandru Rotari a mai explicat că, deși, ar putea fi considerată drept o eroare declararea către Comisie a numerarului în sumă de 490 600 MDL (echivalentul a 10 000 USD și 15 000 EUR, dar nu 128 000 MDL) la sfârșitul anului 2021, el a susținut că tabelul său Excel post-audiere nu este un raport detaliat, ci mai degrabă o prezentare estimativă că veniturile familiei au fost suficiente pentru a acoperi anumite cheltuieli majore, incluse în tabel, și pentru a acumula economii. În opinia

reclamantului, în pofida diferenței dintre soldul din tabel și numerarul declarat pentru 2021, tabelul ilustrează, totuși, că totalul veniturilor și economiilor în familie în 2021 a fost suficient pentru a acoperi cheltuielile.

Suplimentar, în răspunsurile la runda de întrebări post-audiere din cadrul evaluării inițiale, candidatul a învederat că, în declarația sa anuală pentru 2021 depusă la Comisie, a indicat un cont bancar cu suma de 176 800 MDL (10 000 USD), care nu ar fi trebuit să îl includă, deoarece a fost deschis în anul 2022. În opinia candidatului, soldul acestui cont a afectat calculul numerarului pe care candidatul îl deținea la sfârșitul anului 2021.

Totodată, candidatul a reiterat că, atunci când aveau lipsă de numerar, el și soția sa beneficiau adesea de ajutor de la părinții lor, care aveau mijloace financiare suficiente, ceea ce nu a fost niciodată documentat din cauza unei relații bazate pe încredere. Singurul împrumut documentat de la părinții lor a fost un împrumut luat în anul 2021, care a fost documentat doar din cauza unei cerințe bancare.

Candidatul a recunoscut că, în contextul procedurii de evaluare, a fost o greșeală să nu documenteze ajutorul financiar al părinților, dar aceasta circumstanță nu a fost omisă cu rea-credință, în scop de evaziune fiscală sau alte motive care ar putea compromite integritatea financiară, ci mai degrabă din cauza tradițiilor societății de a nu documenta tranzacțiile financiare între rude apropiate, în special într-o familie ca a sa, în care era singurul copil și locuia cu părinții, cu excepția unei perioade scurte de timp. Candidatul a confirmat, de asemenea, că numerarul pe care îl deținea la sfârșitul anului 2021 era acel pe care l-a declarat în declarația sa anuală depusă la Comisie (490 600 MDL).

La capitolul dat, Completul de judecată decelează că, informațiile bancare într-adevăr confirmă deschiderea unui cont bancar de către Alexandru Rotari în luna martie a anului 2022 și alimentarea acestuia cu suma de 10 000 USD în aprilie 2022. De asemenea, în declarația sa anuală pentru 2021, reclamantul a declarat acest cont bancar, precum și un cont pe care l-a deținut în anul 2021, care avea un sold de 374 096 la sfârșitul anului 2021. Însă, înregistrările bancare indică o retragere în aprilie 2022 în sumă de 184 750 MDL din contul din 2021, dar nu de 176 800 MDL după cum a declarat reclamantul în cadrul rundelor de întrebări. La fel, înregistrările bancare indică și depunerea ulterioară a sumei de 10 000 USD, convertiți din MDL, în noul cont. Astfel, prin declararea ambelor conturi în anul 2021, candidatul a supra-declarat suma de bani din conturile sale bancare, deoarece suma de 10 000 USD depusă în contul din 2022 au fost retrasă în anul 2022 din contul din 2021.

Respectiv, cheltuielile candidatului pentru anul 2021 sunt mai mari decât veniturile candidatului cu cel puțin 352 932 MDL. Or, veniturile candidatului și ale soției acestuia în anul 2021 au constituit în total 1 780 736 MDL (491 590 MDL salariu net și indemnizație/alocație; 836 800 MDL (echivalentul a 40 000 EUR) împrumut de la soacră; 331 120 MDL (echivalentul a 10 000 USD și 8 000 EUR) economii în numerar din 2020; 121 226 MDL economii bancare din 2020. Iar, cheltuielile în total au constituit 2 133 668 MDL, formate din: 162 144 MDL CCP pentru 4 membri ai familiei; 60 828 MDL costuri de școlarizare; 1 046 000 MDL

împrumut acordat S.R.L. „GC”; 490 600 MDL (echivalentul a 10 000 USD și 15 000 EUR) economii în numerar; și 374 096 MDL conturi bancare.

Din analiza deciziei din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, Completul de judecată special vedește că instanța de judecată a anulat decizia Comisiei de evaluare, deoarece Comisia nu a motivat respingerea calculelor candidatului și pentru că răspunsurile și poziția acestuia cu privire la cei patru ani cu dezechilibre între venituri și cheltuieli nu au relevat intenția sa de a se eschiva de la declararea tuturor veniturilor din economiile deținute în numerar pentru anii menționați în declarații.

Astfel, în cadrul evaluării reluate, Comisia de evaluare a colectat informații despre veniturile părinților candidatului pentru a evalua capacitatea acestora de a oferi sprijin financiar candidatului și familiei sale, astfel cum a susținut candidatului.

Conform informațiilor administrate de către Comisie, între anii 2006 și 2015, tatăl candidatului a primit două tipuri de indemnizații sociale: o pensie lunară pentru limita de vârstă, în perioada 2010 – 2015, precum și începând cu 01 ianuarie 2006 o indemnizație lunară pentru merite deosebite față de stat. Venitul lunar pe care tatăl candidatului l-a obținut din aceste două alocații sociale a variat de la 7 000 MDL în 2010 până la 16 055 MDL la sfârșitul anului 2014. De asemenea, în perioada 2007 – 2008, tatăl candidatului a primit un salariu anual net de aproximativ 30 000 MDL de la Curtea Supremă de Justiție.

Totodată, mama candidatului a beneficiat de două alocații sociale: o pensie pentru limita de vârstă începând cu 2007 și o pensie de urmaș, după anul 2015. Venitul lunar al mamei candidatului din pensia pentru limita de vârstă a variat de la 748 MDL în anul 2007 până la 2 112 MDL în anul 2016, per lună. Începând cu 2016, mama candidatului primește o pensie de urmaș, inițial stabilită în sumă de 8 027 MDL, care începând cu anul 2022 a crescut la suma de 12 553 MDL. În plus, în perioada 2007 – 2011, mama candidatului a obținut venit sub formă de salariu, pentru anul 2007 în sumă de 32 904,02 MDL, pentru anul 2008 în sumă de 37 740,54 MDL, pentru anul 2009 în sumă de 46 397,54 MDL, pentru anul 2010 în sumă de 23 854,85 MDL și pentru anul 2011 în sumă de 32 715,32 MDL.

Astfel, în perioada anilor 2007 – 2021, părinții reclamantului Alexandru Rotari au avut un venit total de 1 564 792,82 MDL, dintre care mama reclamantului în sumă de 1 042 659,13 MDL (perioada anilor 2007 – 2021) și tatăl reclamantului în sumă de 522 133,69 MDL (perioada anilor 2007 – 2015).

Respectiv, Comisia de evaluare a calculat că, în cazul în care părinții candidatului ar fi economisit venitul lor total între anii 2007 – 2021, minus cheltuielile de consum ale populației, suma economiilor cu care aceștia ar fi putut contribui la necesitățile familiei candidatului ar fi fost de doar 1 140 168 MDL.

Completul de judecată special atrage atenția că, în răspunsul său la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase prezentate candidatului în timpul evaluării reluate, Alexandru Rotari a invocat mai multe obiecții procedurale, inclusiv faptul că Comisia de evaluare nu a solicitat clarificări în timpul evaluării reluate și că notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase se referă la documente și clarificări care nu au fost furnizate de candidat în timpul evaluării inițiale, dar

Comisia nu le-a solicitat nici în timpul evaluării reluate. În ceea ce privește fondul notificării cu privire la de faptele și dubii serioase, candidatul a obiectat față de evaluarea capacității părinților săi de a face economii pe baza veniturilor și pensiilor obținute în ultimii 15 ani, față de respectarea de către Comisia de evaluare a principiului conform căruia soldul de deschidere al unui an financiar trebuie să corespundă soldului de închidere al anului anterior și față de tratarea lipsei de date ca temei ce generează dubii serioase, în condițiile în care candidatul și persoanele sale apropiate nu erau obligați să depună declarații cu privire la impozitul pe venit sau alte declarații. Alexandru Rotari a recunoscut posibilitatea unor erori din partea sa în informațiile furnizate Comisiei, dar a susținut că aceasta s-a întâmplat deoarece nu avea obligația să țină o evidență strictă a veniturilor și cheltuielilor, faptă care nu poate fi calificată ca o camuflare cu rea-credință sau circumstanțe care ar determina Comisia să identifice dubii serioase în speță. Alexandru Rotari a mai menționat că, în cazul unor candidați, Comisia a admis erori în prezentarea surselor de venituri, avere sau interese, iar în alte cazuri, erorile similare au fost calificate drept dubii serioase. Conform reclamantului, Comisia de evaluare a constatat o singură „eroare mică și financiar ne semnificativă” în sumă de 352 932 MDL, diferență între veniturile și cheltuielile candidatului în 2021, pe care el o califică ca fiind ne semnificativă și care nu constituie temei pentru nepromovare a sa.

La aspectul dat este relevant că, în cadrul evaluării reluate, Comisia de evaluare a oferit candidatului în repetate rânduri posibilitatea de a desființa dubiile Comisiei cu referire la dezechilibrul de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021, inclusiv prin participarea la audieri, însă, Alexandru Rotari a refuzat să participe la audiere în cadrul evaluării reluate.

Astfel, Completul de judecată special vedește că, deși, în cadrul evaluării inițiale, Alexandru Rotari a avut un comportament activ în perioada de colectare a informațiilor relevante pentru evaluarea sa de către Comisie, în cadrul evaluării reluate acesta și-a schimbat atitudinea, demonstrând prin refuzul de a participa la audieri lipsă de interes în desființarea dubiilor Comisiei, apărut în rezultatul declarațiilor sale contradictorii.

Așadar, Completul de judecată special concluzionează că din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare cu privire la respectarea de către Alexandru Rotari a criteriilor de integritate etică și financiară stabilite de art. 8 din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește dezechilibrul de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021.

În condițiile speței, Completul de judecată reține că, Comisia a explicat în decizia contestată de ce reclamantul nu a fost în măsură să înlătore neajunsurile depistate, și în concluzie a indicat că s-a ridicat problema dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate și cu privire la

sursele de venit ale candidatului, inclusiv pretinsele contribuții de la părinții săi, în special în ceea ce privește anii 2013, 2014, 2017 și 2021, și, în mod special, cu privire la suma pretinsă a economiilor în numerar ale candidatului pentru anii 2013 – 2014 și 2017 – 2021, precum și suma cheltuielilor suportate de către candidat în acei ani.

Fiindu-i solicitate candidatului să confrunte cifrele indicate de către Comisie, prin explicații și probe, acesta a furnizat totaluri semnificativ divergente ale economiilor declarate pe parcursul mai multor ani, cu explicații contradictorii și fără nicio explicație cu privire la motivele pentru care detaliile foarte clare ale economiilor pe care le-a declarat inițial erau incorecte sau care au fost sursele mijloacelor financiare pentru suma de 3 582 577 MDL – economii adiționale declarate de candidat câteva săptămâni mai târziu.

Conform art. 10 alin. (2) și (3) din Legea nr. 26/2022 Comisia de evaluare și secretariatul acesteia au acces gratuit și în timp real la sisteme informaționale care conțin date necesare pentru realizarea mandatului său, și anume, pentru evaluarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, în condițiile legislației privind schimbul de date și interoperabilitatea, cu excepția informației care cade sub incidența prevederilor Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.

În procesul de evaluare a integrității candidaților, Comisia de evaluare are dreptul să solicite de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv de la instituțiile financiare, documentele și informația necesare pentru realizarea evaluării. Informațiile solicitate se prezintă Comisiei de evaluare gratuit, inclusiv în format electronic, în termen de cel mult 10 zile de la data solicitării.

Alin. (7) al art. 10 din Legea nr. 26/2022 indică că, în scopul elucidării unor neclarități depistate, Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidații evaluați.

Prin urmare, din normele legale precitate, se deduce că în cazul depistării unor neclarități Comisia de evaluare poate solicita, la orice etapă a procedurii de evaluare, date și informații suplimentare de la candidat, iar informațiile care au fost solicitate la caz, nu au putut fi colectate de către Comisia de evaluare fără aportul nemijlocit al candidatului.

Punctul 7 din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022 prevede că, cooperarea sau lipsa de cooperare a unui candidat în timpul procesului de evaluare poate fi luată în considerare de către Comisie pentru a stabili dacă candidatul a înlăturat dubiile serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară prevăzute la articolul 8 din Legea nr. 26/2022.

La caz, candidatul a trecut în cadrul evaluării inițiale prin patru runde de întrebări, subîntrebări și solicitări de documente suplimentare pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării, precum și audierea candidatului în ședință publică. Iar, în cadrul evaluării reluate, reclamantul a răspuns doar la notificarea Comisiei cu privire la faptele și dubiile serioase, prin care a refuzat să

participe la audiere și a solicitat să fie evaluat în baza cererii sale, având în vedere argumentele expuse în răspunsul la notificare.

Completul de judecată special vădește că, în cadrul evaluării inițiale, candidatul a furnizat informații cu referire la sursele sale de venit, însă, datele financiare ale candidatului au fost în continuă schimbare pe parcursul procesului de evaluare, respectiv a împiedicat Comisia să își îndeplinească obligația de a verifica veniturile obținute de candidat și, dacă averea candidatului corespunde veniturilor declarate în perioada în care face obiectul verificării de către Comisie. Iar, în cadrul evaluării reluate, candidatul a refuzat să participe la audiere, în cadrul căreia avea posibilitatea reală de a desființa dubiile Comisiei. Astfel, în loc să înlătore dubiile Comisiei cu privire la dezechilibru de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021, candidatul le-a fortificat.

Instanța de judecată nu poate accepta ca viabilă alegația reclamantului, precum că Comisia de evaluare nu a luat în calcul simpla circumstanță că are un stagiu de muncă începând cu anul 1995, cumulând în același timp mai multe locuri de muncă, printre care inițial profesor și avocat, apoi judecător și profesor, ulterior avocat și profesor, iar însumarea salariilor, pe lângă sursele financiare la care a făcut referire candidatul, ar constitui o justificare suficientă a surselor financiare care să-i permită acoperirea cheltuielilor invocate de Comisia de evaluare.

Or, Comisia nu trebuia să obțină probe că reclamantul avea sau nu economii în numerar, deoarece în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii este pusă pe seama candidaților. Comisia doar constată existența dubiilor serioase, dubii care pot fi generate de anumite neclarități sau chiar de lipsa de informații sau probe. Respectiv, ține de obligația pozitivă a candidaților să pună la dispoziția Comisiei informații și probe care desființează dubiile Comisiei. În cazul care candidații dau dovadă de o atitudine pasivă și pasează obligația probării pe seama Comisiei, dubiile se transformă în dubii serioase și, conform art. 8 coroborat cu art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, candidatul nu promovează evaluarea.

La capitolul dat urmează a fi reținut ca pertinent și faptul că reclamantul nu a prezentat înscrisuri legate de împrumuturile și donațiile inter-familiale. Cu atât mai mult că, la depunerea declarațiilor, reclamantul avea obligația să introducă în declarații contribuțiile părinților ca donații, lucru pe care nu l-a făcut.

La fel, reclamantul nu a combătut concluziile Comisiei de evaluare, precum că în cazul în care părinții candidatului ar fi economisit venitul lor total între anii 2007 – 2021, minus cheltuielile de consum ale populației, suma economiilor cu care aceștia ar fi putut contribui la necesitățile familiei candidatului ar fi fost de doar 1 140 168 MDL. Or, unicul argument al reclamantului a fost că evaluarea capacității părinților săi de a face economii s-a bazat doar pe veniturile și pensiile obținute în ultimii 15 ani.

Completul de judecată special apreciază ca fiind lipsite de temei argumentele reclamantului referitor la contribuția bănească din partea părinților acestuia, or, după cum a fost menționat supra, în speță, sarcina probațiunii este pusă pe seama candidaților. Respectiv, candidatul și membrii familiei acestuia aveau obligația să

demonstreze că părinții candidatului dispuneau de economii în numerar, acumulate pe parcursul vieții, care le permiteau să contribuie financiar la necesitățile reclamantului în perioada relevantă speței. Mai mult ca atât, instanța de judecată reiterează că, în condițiile în care reclamantul a beneficiat de careva contribuții bănești din partea părinților, care după cum a susținut reclamantul „uneori părinții îi iertau sumele ce i le ofereau cu împrumut”, acesta avea obligația să includă aceste sume ca donații în declarațiile depuse la Comisia de evaluare, circumstanță care a fost omisă.

La fel, Completul de judecată special respinge ca neîntemeiat argumentul reclamantului Alexandru Rotari, precum că Comisia de evaluare a omis electic din analiza fluxului financiar anual a lichidităților pentru anii 2013, 2014, 2017, 2021 transferați din anii precedenți. Or, Comisia de evaluare a ținut cont de prevederile Regulamentului de evaluare al Comisiei, aprobat la 02 mai 2022, în temeiul Legii nr. 26/2022, de informațiile furnizate de către candidat, precum și de datele obținute de la diverse instituții, făcând un calcul în baza anexei Avera nejustificată și a constatat o divergență între venituri și cheltuieli pentru anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021. Comisia s-a bazat nu doar pe lipsa actelor confirmative, dar și pe explicațiile divergente ale reclamantului și omisiunile de a declara din start toate sursele de venit pentru pretinsele economii în numerar.

De asemenea, Completul de judecată special apreciază ca fiind neîntemeiat argumentul reclamantului că, Comisia a insistat la aplicarea venitului net, ceea ce a contribuit la reflectarea unei duble impozitări artificiale și la diminuarea soldului anual, or, pct. 2.1 din anexa Regulamentului de evaluare stabilește că fluxurile de numerar de intrare sunt venituri plus alte fluxuri de numerar (împrumuturi primite, numerar rămas din perioadele anterioare etc.) care măresc mijloacele financiare (lichiditatea), pe care declarantul le poate dispune în perioada curentă. Respectiv, Comisia nu a inclus la cheltuielile anuale și impozitele aferente salariilor și onorariilor declarate, iar în calculul Comisiei nu s-a reflectat o dublă impozitare și o diminuare a soldului anual.

Generalizând ipotezele descrise supra, Completul de judecată special concluzionează că, din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. b) și d) din Legea nr. 26/2022, cu referire la dezechilibrul de avere din anii 2013, 2014, 2017 și 2021 și economiile în numerar declarate pentru anul 2021, dubii care nu au fost atenuate de către candidat.

Cu titlu subsecvent, Completul de judecată special apreciază ca neîntemeiat argumentul reclamantului, precum că a fost supus unui tratament diferit în raport cu alți candidați care au fost evaluați pozitiv în situații similare, invocând pentru

comparație decizia Comisiei nr. 26 din 13 martie 2023. Or, în cazul candidatului în privința căruia a fost emisă decizia nr. 26 din 13 martie 2023, candidatul a prezentat toate actele relevante pentru examinarea chestiunii ce a ridicat dubiile Comisiei, a furnizat explicații consecvente atât de la sine, cât și de la prietenului care a făcut donația, precum și a furnizat actele ce demonstrează capacitatea financiară a prietenului de a dona această sumă din surse legitime. Astfel, aspectele date au permis Comisiei să înlăture dubiile și să constate promovarea aceluși candidat.

Din declarațiile reprezentantului Comisiei de evaluare, în situația candidatului în privința căreia a fost adoptată decizia nr. 26 din 13 martie 2023, nu au existat erori în declarațiile aceluși candidat, evaluarea s-a concentrat pe verificarea bunurilor dobândite, sursele pentru achiziționarea bunurilor, donația și cheltuielile implicate. Iar, informațiile furnizate de către candidat în acea evaluare au fost consecvente și fără schimbări sau contradicții semnificative, fiind suficiente documente pentru a permite Comisiei să efectueze o verificare detaliată.

Astfel, se deduce că sunt absolut neîntemeiate alegațiile reclamantului, precum că Comisia și-ar fi exercitat discreția sa în mod diferit, din moment ce în celelalte cazuri invocate de către reclamant au existat circumstanțe diferite și candidații au reușit să înlăture dubiile Comisiei.

Cumulul ipotezelor descrise supra conving instanța de judecată că, la caz, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, a evaluării în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. b) și d) din Legea nr. 26/2022.

Ținând cont de cele reținute supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiu dedus judecării, nu se regăsesc temeieri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Or, actul administrativ supus controlului judiciar este emis conform prevederilor legii, nefiind constatată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidată, iar în cadrul procedurii de evaluare și evaluare reluată nu au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, astfel că cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

În conformitate cu art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. a), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de

evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

decide:

Se respinge cererea de contestare depusă de Alexandru Rotari împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 7 din 12 ianuarie 2024 cu privire la evaluarea reluată a Lui Alexandru Rotari, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Ion Malanciuc

judecătorii

Boris Talpă

Oxana Parfeni